

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, dnia 17 czerwca 2015 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

II.517.1207.2015.JN

**Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej
Warszawa**

Szanowny Panie Dyrektorze

W dniu 22 stycznia 2014 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do ówczesnego Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wystąpienie w sprawie stosowania w Zakładzie Karnym w C. wobec p. S. S. przymusu bezpośredniego na podstawie ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.).

Przedstawiono w nim wyniki postępowania wyjaśniającego, które pozwoliły na stwierdzenie, że w przedmiotowym przypadku doszło do wielu uchybień w zakresie zasadności i prawidłowości stosowania przymusu bezpośredniego. Należy dodać, że Rzecznik, dokonując powyższej oceny, posiłkował się opinią Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie psychiatrii.

Rzecznik uznał, że omawiana sprawa wskazuje, jako egzemplifikacja problemu, na potrzebę podjęcia działań zmierzających do egzekwowania praworządności i zgodności z konstytucyjnymi standardami stosowania przymusu bezpośredniego wobec osadzonych z zaburzeniami psychicznymi. Dyrektor Generalny nie podzielił tego stanowiska. W odpowiedzi z dnia 25 lutego 2014 r. (l.dz. BDG-070-9/14/87) wskazał, iż Biuro Służby Zdrowia Centralnego Zarządu Służby Więziennej nie dopatrzyło się znamion budzących podejrzenie popełnienia błędu medycznego i nie ma podstaw do podejmowania działań o charakterze generalnym.

Zważywszy na rangę przedstawionego zagadnienia, Rzecznik podjął sprawę z urzędu i upoważnił pracowników Zespołu Praw Karnego do zbadania na miejscu w Zakładzie Karnym w C. okoliczności i sposób stosowania w latach 2014-2015 wobec skazanych przymusu bezpośredniego w oparciu o w/w ustawę.

Czynności zostały przeprowadzone w dniach 23-25 marca 2015 r. Ich **wyniki potwierdziły zasadność apelu Rzecznika o potrzebie podjęcia działań zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw osób pozbawionych wolności, wobec których stosuje się w zakładach karnych i aresztach śledczych przymus bezpośredni. Stwierdzono bowiem, że w trakcie stosowania przymusu bezpośredniego dochodzi do poniżającego i niehumanitarnego traktowania osób pozbawionych wolności, łamania praw pacjenta do opieki sprawowanej zgodnie ze standardami profesjonalizmu i rzetelności, nierespektowania procedur stosowania przymusu bezpośredniego oraz uchybień w prowadzeniu dokumentacji. Zawiodła również kontrola sprawowana przez organy nadzorujące działalność służby zdrowia w Zakładzie Karnym w C.** W załączeniu przesyłam Notatkę z czynności przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Zakładzie Karnym w C.

Jednocześnie informuję uprzejmie, iż w ramach podjętych przez Rzecznika działań zwrócono się do wszystkich dyrektorów okręgowych Służby Więziennej z prośbą o udostępnienie informacji dotyczących stosowania w podległych im jednostkach penitencjarnych przymusu bezpośredniego, o którym mowa w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

Analiza otrzymanych danych statystycznych ze wszystkich okręgowych inspektoratów Służby Więziennej, z wyjątkiem OISW w Krakowie, z którego informacja jeszcze nie dotarła, wskazuje, że przymus bezpośredni stosuje się w szpitalach psychiatrycznych i oddziałach psychiatrii sądowej wyłącznie wobec osadzonych w nich przebywających oraz w oddziałach chorób wewnętrznych więziennych szpitali przede wszystkim wobec pacjentów, u których stwierdzono zespół abstynencyjny w przebiegu Zespołu Zależności Alkoholowej. **Wyjątek stanowi Zakład Karny w C., w którym przedmiotowe działania podejmowane są również wobec skazanych deklarujących myśli samobójcze, podejmujących akty samoagresji (samouszkodzenia) oraz wobec skazanych, których stan wskazuje na zażycie niedozwolonych środków, a w ocenie lekarzy istnieje jedynie podejrzenie wystąpienia zachowań auto i heteroagresywnych.**

Liczba przypadków zastosowania przymusu bezpośredniego w oparciu o ustawę o ochronie zdrowia psychicznego wyraźnie przeważa nad stosowaniem przymusu bezpośredniego w oparciu o ustawę o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

Mając powyższe na uwadze **zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o zwrócenie szczególnej uwagi na przedstawione zagadnienie** i zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie oraz poinformowanie o nim Rzecznika Praw Obywatelskich.

Załącznik 1 (18 kart).

Z poważaniem

Podpis na oryginale